

Погоджуючись з лінгвістами та методистами у сфері викладання іноземної мови, які зазначають, що стереотипи мовлення є соціокультурно забарвленими одиницями мови ([1; 8] та ін.), вважаємо за доцільне включити до змісту навчання іноземної мови знайомство з цими стереотипами, формування умінь вибудовувати міжкультурне спілкування з урахуванням мовленнєвих стереотипів, які є прийнятними в лінгвокультурі співрозмовника, а також уявлення про інтерпретацію власних мовленнєвих поведінкових стратегій і тактик під час міжкультурної взаємодії.

Майбутній спеціаліст повинен володіти уміннями та навичками спілкування в таких комунікативних ситуаціях, як привітання, прощання, вибачення, вдячність, побажання, співчуття, запрошення, ділова пропозиція, прохання тощо. Саме тому спеціалісти наголошують на необхідності включення до змісту навчання іноземної мови такої важливої складової спілкування, як комунікативна поведінка [6].

Розглядаючи комунікативну поведінку як один з аспектів навчання іноземної мови в руслі формування МКК, слід зробити висновок, що моделі комунікативної поведінки, які є характерними для досліджуваної лінгвокультури, мають бути включені до змісту навчання майбутніх спеціалістів.

Формування МКК здійснюється в умовах затверджені програми в процесі інтерактивної взаємодії як під час проведення аудиторних занять зі студентами, так і при виконанні ними самостійної роботи. Створення комунікативних ситуацій, які за думкою О.В. Качалова є способом організації діяльності, прийомом створення індивідуального мовленнєвого продукту під час спеціально організованої діяльності [6].

Проте слід зазначити, що саме на прикладі ініційованих викладачем комунікативних ситуацій можна показати ефективність формування МКК. Кожну комунікативну ситуацію варто інтерпретувати з точки зору іншомовної комунікативної поведінки, національного стилю комунікації, що дає можливість нарощувати міжкультурні знання, вміння та навички, уможливує адекватний вибір тих чи інших комунікативних стратегій і засобів комунікації.

На нашу думку, оскільки знання про комунікативну поведінку та національні стилі комунікації допомагають тлумачити наміри представників інших лінгвокультур, суттєво впливають на побудову адекватних стратегій комунікації, необхідно включити знання про комунікативну поведінку та національні стилі комунікації у зміст навчання іноземної мови з метою підвищення ефективності формування МКК.

Матеріали дослідження можуть бути використані для подальшого вивчення проблеми комунікативної поведінки. Висновки можуть бути враховані при підготовці навчальних посібників та програм з міжкультурної комунікації.

Література:

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М. : ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Барышников Н. В. Культурный шок как мифологизированный феномен в реализации многоязычной коммуникативной компетенции / Н. В. Барышников. // Изв. Волгогр. гос. пед. ун-та. – 2012. – № 11. – С. 9–13.
3. Герасимова И. Г. Структура межкультурной компетенции / И. Г. Герасимова. // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. – 2008. – № 67. – С. 59–62.
4. Зеліковська О. О. Формування міжкультурної компетенції студентів вищих економічних навчальних закладів : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Зеліковська Олена Олександрівна – Хмельницький, 2010. – 245 с.
5. Карасик В. И. Языковые ключи / В. И. Карасик. – М. : Гнозис, 2009. – 520 с.
6. Качалов А. В. Коммуникативные ситуации как средство формирования межкультурной компетенции студентов в процессе изучения иностранного языка / А. В. Качалов, М. Р. Марганов // ФЭН-Наука. – 2014. – № 4 (31). – С. 38–40.
7. Ларина Т. В. Категория вежливости в английской и русской коммуникативных культурах : монография / Т. В. Ларина. – М. : изд. РУДН, 2003. – 315 с.
8. Леонтович О. А. Введение в межкультурную коммуникацию: учеб. пособие. – М. : Гнозис, 2007. – 368 с.
9. Мамонтова Н. Ю. Формирование коммуникативной межкультурной компетентности студентов вуза / Н. Ю. Мамонтова // Вестник Кемеровского государственного университета. – 2012. – Выпуск № 4. – том 4. – С. 59–62.

УДК 37:004.77

О. П. Іванцова,

Житомирський військовий інститут ім. С. П. Корольова, м. Житомир

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті визначається умови досягнення високого рівня оволодіння іноземною мовою у вищих навчальних закладах. Розглядаються інформаційно-комунікативні технології при викладанні іноземних мов у вищих військових навчальних закладах. Зазначаються наукові основи технології навчання з використанням інформаційно-комунікативних технологій. Описується метод застосування відеоматеріалів, що сприяє підвищенню комунікативної компетенції військовослужбовців. Пропонується визначення поняття сучасні технології в освіті.

Ключові слова: інформаційно-комунікативні технології, відеоматеріали, комунікація, інтерактивне спілкування, блог.

MODERN TECHNOLOGIES FOREIGN COMMUNICATIVE COMPETENCE FORMATION IN HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS

In the article the conditions of achievement of high levels of foreign language in higher educational institutions are determined. Information and communication technologies in teaching foreign languages in higher military educational institutions are considered. Scientific fundamentals of using information and communication technologies are learned. The method of video application that improves the communicative competence of soldiers is offered. The definition of modern technology in education is proposed. Modern technologies in education – a professionally oriented foreign language learning, project work in education, the use of information and communication technologies, work with educational computer programs in foreign languages (multimedia systems) technology in distance learning foreign languages, creating presentations in the program PowerPoint, using Internet resources, learning a foreign language in the computer sector (forums, blogs, e-mail), new test technology. The article describes the peculiarities of work with video and possible activities for the learners. The aim of intensifying training in higher military school – through integrated use of the most effective forms, methods and means

of teaching and the organization of close cooperation between them to ensure better satisfying the current requirements to practice training of military specialists.

Key words: *information and communication technologies, video application, communication, interactive, blog.*

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ФОРМИРОВАНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В ВЫСШИХ ВОЕННЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

В статье определяются условия достижения высокого уровня владения иностранным языком в высших учебных заведениях. Рассматриваются информационно-коммуникативные технологии при преподавании иностранных языков в высших военных учебных заведениях. Указываются научные основы технологии обучения с использованием информационно-коммуникативных технологий. Описывается метод применения видеоматериалов, способствующий повышению коммуникативной компетенции военнослужащих. Предлагается определение понятия современные технологии в образовании.

Ключевые слова: *информационно-коммуникативные технологии, видеоматериалы, коммуникация, интерактивное обучение, блог.*

Сучасне динамічне суспільство вимагає підготовки висококваліфікованих фахівців у різних галузях, які були б конкурентоспроможними в Україні та могли залучатися до співпраці за кордоном. Міжнародні контакти стають звичним явищем у здійсненні професійної діяльності, а неефективне спілкування вважається однією із основних перешкод на шляху досягнення в ній позитивних результатів. Останні події в Україні доводять необхідність досягнення високого рівня володіння іноземною мовою. З огляду на це, проблема формування іншомовної комунікативної культури під час вивчення англійської мови як важливого компонента професійної підготовки є своєчасною та важливою. Збільшення зарубіжних контактів України, активізація процесів європейської та світової інтеграції суттєво підвищує значущість іноземних мов у системі освіти. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» зазначає, що однією з стратегічних цілей розвитку інформаційного суспільства в Україні, є «забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення», насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) у формуванні всебічно розвиненої особистості.

Метою статті є дослідження сучасних технологій формування іншомовної комунікативної компетенції у вищих військових закладах освіти.

Наукові основи технології навчання з використанням ІКТ розглядалися у дослідженнях А. М. Білоруса, І. М. Богданова, Л. Ф. Панченко та інших. Проблеми впровадження послуг Інтернету в освітній процес навчальних закладів присвячені праці О. Г. Глазунової, В. П. Карповської, Н. В. Морзе, К. М. Обухова, В. В. Осадчого, Є. Д. Патаракіна та інших.

Вивчення англійської мови військовослужбовцями Збройних Сил України спрямоване на досягнення кожним із них певного стандартизованого мовленнєвого рівня відповідно до Концепції мовної підготовки особового складу ЗСУ. Зміст навчання іноземної мови в інституті визначений на підставі керівних вимог з урахуванням відповідних міждержавних рішень. В галузі мовної підготовки існує сучасна нормативна база, яка включає: міждержавні рішення, державні рішення загальноосвітнього характеру, державні рішення в галузі національної безпеки і оборони.

Метою навчання іноземної мови в вищій школі на сучасному етапі є оволодіння курсантами комунікативними компетенціями, що дозволять реалізувати їхні знання, уміння, навички для розв'язання конкретних комунікативних завдань в реальних життєвих ситуаціях. Іноземна мова виступає як засіб комунікації, спілкування з представниками інших націй та життєво важливою необхідністю. Курсанти мають бути підготовлені на основі якісного сучасного аутентичного навчального матеріалу до свідомого використання іноземної мови в подальшому житті та службі.

Сучасні технології в освіті – це професійно-орієнтоване навчання іноземної мови, проектна робота в навчанні, застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов (система мультимедіа), дистанційні технології в навчанні іноземних мов, створення презентацій в програмі PowerPoint, використання інтернет-ресурсів, навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта), новітні тестові технології (створення банка діагностичних матеріалів з курсу навчального предмета «Іноземна мова» для проведення комп'ютерного тестування) [1].

Активний та ефективний розвиток комунікативних навичок буде відбуватися лише за умов створення ситуацій практичного використання мови як засобу міжкультурного пізнання та взаємодії [5]. В цьому викладачам допомагають Інтернет-технології.

Основні технології, що існують на даний момент в кіберпросторі, які можна активно використовувати в процесі навчання іноземної мови, переводячи їх в розряд засобів навчання і виховання, можна поділити на дві групи: 1) засоби синхронної комунікації (*synchronous communication tools*) і 2) засоби асинхронної комунікації (*asynchronous communication tools*).

Засоби синхронної комунікації – це Інтернет засоби, що дозволяють спілкуватися в режимі реального часу (чат, відеочат і аудіочат). Прикладами засобів, що надають можливість синхронного спілкування за допомогою чату і голосового зв'язку є Skype і Yahoo Messenger, ICQ: <http://messenger.yahoo.com/>, <http://skype.com/> Користувачі Yahoo messenger with voice і Skype мають можливість встановити миттєвий голосовий зв'язок з абонентом, що знаходиться в будь-якій точці земної кулі за наявності у нього даних програм (або подзвонити на звичайний стаціонарний телефон), або спілкуватися за допомогою письмового чату.

Засоби асинхронної комунікації – це Інтернет-засоби, що дозволяють обмінюватися інформацією із затримкою в часі (форуми, електронна і аудіо пошта, сайти, блоги) [4].

Блог – це веб-сайт, основний зміст якого складають записи, що регулярно додаються, зображення або мультимедіа. Блогосфера – позначає сукупність усіх блогів як спільність чи соціальну мережу [2; 3]. Надзвичайна популярність блогів зумовлена двома головними обставинами: по-перше, публікувати інформацію в Інтернеті за допомогою блогів досить легко, по-друге, це моментальна доступність в Інтернеті опублікованої інформації.

У блогосфері до природні мовленнєвих ситуацій можна віднести розміщення блогерами відео-, аудіофайлів, фото, картинок, які провокують до коментування, обговорення, до зворотної реакції (*feedback*) інших блоггерів.

Відеозасоби не вважаються новою технологією, але на жаль, у навчанні іноземних мов у вищих навчальних закладах застосовується не систематично. Потенціал відео методу для комунікативного викладання мови очевидний. З усіх доступних засобів він забезпечує найточніше відображення мови у користуванні, тому що вона вживається конкретними мовцями, тісно пов'язана з певною мовною ситуацією, а її комунікативна мета підсилюється цілим рядом візуальних закодованих немовних характеристик (поза, міміка, жести). Експерти Ради Європи вважають, що на відміну від телебачення та кінофільмів, які також необхідно використовувати для вивчення мови, відео метод має декілька переваг. Якщо

продукція телебачення сприймається скоріше як програми, які замінюють викладача, ніж як джерела, що можуть бути використані для взаємодії між викладачем та учнем, то нова відео технологія дозволяє використовувати записи із зупинками або вибірково; розділення двох каналів (аудіо та відео) і використання стоп-кадру дозволяє проводити дискусію щодо відео зображення [6].

Таким чином, саме, синтез слухової і зорової наочності забезпечує лінгвістичну та екстралінгвістичну основу, що є важливою умовою для оволодіння іншомовним мовленням, а співвідношення цих компонентів у відеофонограмі повинно вирішуватись в залежності від предмета вивчення, від конкретних завдань навчання. Перевага того чи іншого ряду може зберігатись протягом фрагмента або переходити від звуку до зображення і навпаки.

Наступні прийоми роботи з відео спрямовані на розвиток умінь монологічного мовлення:

1. Відсутність зображення при збереженні звуку. Найчастіше в даному випадку використовуються установки на опис передбачуваної зовнішності героїв та їх одягу, предметів, які могли перебувати поруч, місця подій, характеру взаємин між персонажами і т.д.

2. Завдання, спрямовані на використання кнопки «ПАУЗА». У цьому завданні студентам пропонують висловити припущення про подальший хід розвитку подій, що нерозривно пов'язано з розвитком таких дискурсивних умінь як визначення та встановлення логіко-сміслових зв'язків тексту та їх розвиток.

3. Завдання, спрямовані на відтворення побаченого у формі розповіді, повідомлення і т.д. Ряд завдань може бути ефективно використаний для розвитку навичок діалогічного мовлення, наприклад: вимкнення звуку при збереженні зображення з подальшим відтворенням передбачуваного тексту. 4. Завдання, спрямовані на розвиток соціокультурних умінь Найважчим завданням для викладача у плані формування соціокультурної компетенції предствляється вміння навчити слухачів інтерпретувати різні ситуації мовного і немовного характеру з точки зору культурних особливостей конкретної країни [6, с.118; 7, с. 92].

На відміну від аудіо або друкарського тексту, які можуть мати високу інформативну, освітню, виховну і розвиваючу цінність, відеотекст має ту перевагу, що сполучає в собі різні аспекти акту мовної взаємодії. Окрім змістовної сторони спілкування, відеотекст містить візуальну інформацію про місце події, зовнішній вигляд і невербальну поведінку учасників спілкування в конкретній ситуації, обумовлених частенько специфікою віку, статі, і психологічними особливостями. Візуальний ряд дозволяє краще зрозуміти і закріпити як фактичну інформацію, так і чисто мовні особливості мови в конкретному контексті. Максимальний розвиток комунікативних здібностей є основною, перспективною, але дуже нелегким завданням, яка постає перед викладачами іноземних мов.

Відеоматеріали надають практично необмежені можливості для проведення аналізу, побудованого на порівнянні і зіставленні культурних реалій і особливостей поведінки людей в різних ситуаціях міжкультурного спілкування (за умови, що відібрані відеотексти дають необхідну основу для такого порівняння). Запровадження інформаційно-комунікативних технологій створює умови для інтерактивного спілкування, що на сьогоднішній день є найважливішою складовою навчального процесу. Використовуючи інформаційно-комунікативні технології викладач може подати інформацію в абсолютно новій та ефективній формі, зробити її більш повною, цікавою та аутентичною.

Отже, необхідність навчити якомога більшу кількість людей говорити іноземною мовою і розуміти іноземну мову зростає з кожним роком у зв'язку з розвитком міжнародних, політичних, економічних і культурних зв'язків. На сьогоднішній день найпоширенішим та дієвим методом викладання та навчання іноземних мов, безперечно, є комунікативно-орієнтований, який максимально наближений до реальних умов іноземної мови середи.

Література:

1. Коваленко Ю. А. Використання інформаційних технологій у навчанні іноземних мов / Ю. А. Коваленко // Іноземні мови. – 1999. – № 4. – С. 37–41.
2. Осадчий В. В. Соціальні сервіси Інтернет у професійній підготовці майбутніх учителів / В. В. Осадчий // Педагогічний дискурс: зб. наук. пр. за ред. Сиротенко А. Й. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – Вип. 6. – С. 146–151.
3. Освітні технології: навчально-метод. посіб. / О. М. Піхота, А. З. Кітченко, О. М. Любарська та ін.; За ред. Піхоти О. М. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с. – С. 14.
4. Традиції та інновації в методиці навчання іноземних мов: [навч. посіб. для студ. і вчит.] / [за ред. М. К. Колкової]. – СПб. : КАРО, 2007. – 267 с.
5. Яценко Ю. С. Интеграция информационно-коммуникационных технологий в процесс обучения иностранным языкам. – Преподаватель высшей школы в XXI веке. Международная научно-практическая Интернет-конференция. – 30 марта 2007 г. <http://www.t21.rgups.ru/doc/5/21.doc>
6. Modern Media in Foreign Language Education: Theory and Implementation / Ed. by Wm. F. Smith. In conjunction with the American Council on the Teaching of Foreign Languages. – Lincolnwood : National Textbook Company, 1994. – 295 p.
7. Richard-Amato, P.-A. Making It Happen. Interaction in the Second Language Classroom: From Theory to Practice / P.-A. Richard-Amato. – New York and London : Longman, 1988. – 426 p.

УДК 811.161.2'373.612.2:070

О. А. Ільченко,

Національна академія Національної гвардії України, м. Харків

ПОЛІТИЧНІ ЕВФЕМІЗМИ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ МОВИ ЗМІ

У статті проаналізовано евфемізми, що продукуються в сучасній мові ЗМІ, тобто властиві мас-медійному соціолекту. ЗМІ активно репрезентують вітчизняне й зарубіжне політичне життя, тож політичні евфемізми є важливою складовою сучасної мови ЗМІ. Поняття «політичний евфемізм» межує з поняттям «політкоректний термін». У статті також проаналізовано функції евфемізмів і продуктивні теми, що потребують «камуфлювання».

Ключові слова: евфемізм, політичний евфемізм, політкоректний термін.

POLITICAL EUPHEMISM AS A COMPONENT OF MODERN MEDIA LANGUAGES

The article analyzes the euphemism that produced in the modern media language that is characterized in the mass media languages. The mass media represents domestic and foreign political life therefore political euphemisms are an important component of the modern mass media language. Political euphemisms are an important component of the modern media language.